

Máramarosban járt a Közjóért Szakosztály

Az OEE Erdők a Közjóért Szakosztálya a megszokottakhoz híven idén is Erdély területére, azon belül a Máramarosi-havasokba szervezte őszi tanulmányútját. Az úti cél Máramarossziget és környéke volt. A túravezetést és tolmácsolást most is, mint mindig, Daday Zsolt, a ROMSILVA Bihar megyei igazgatóságának a kollégája vállalta.

A 20 fős csapat tagjai az ország különböző pontjairól érkezve Szatmárnémetiben találkoztak. Útközben csatlakozott hozzánk Daday Zsolt, és az immár teljes társaság kora délután érkezett első programjának helyszínére, Szaplonecra.

Ott várt minket *Béres István*, a Máramarosszigeti Erdészet vezetője, aki az egész tanulmányút szakmai és kulturális programját szervezte. Az ismerkedés után közösen megtekintettük a híres vidám temetőt, ahol minden fejfára cífrán festett jelenetek és rímekben megírt történetek kerülnek, amelyek az ott nyugvók életéről mesélnek, egy-egy jellegzetes pillanatot mondanak el életükből.

Onnan a falu határában álló Peri ortodox kolostorhoz mentünk, templomának 75 méter magas zsindeyes fatornyá Európa legmagasabb ilyen jellegű fából készült építménye. A hatalmas gerendák a valaha a kolostor környékén állt idős kocsányostölgy-állományból származnak, ahogy az épület többi része is.

Rövid tájékoztatás és szemlélődés után folytattuk utunkat Aknasugatagra, ahol a szállásunk is volt. Először a Máramarosszigeti Erdészet épületéhez mentünk, ahol a helyi erdész kollégák már vártak minket. Az épület melletti kertben, hatalmas vörösfenyők között található az az emlékmű, amely a helység híres szülöttének, *Wagner Károlynak* állít emléket.

A megemlékezés után az erdészet bemutatását és a Király-erdő történetét hallhattuk, utóbbi a nevét onnan kapta, hogy hajdan a Magyar Koronához tartozott. A mintegy 50 hektáros erdőtömb a Mára és Kaszó folyók völgye között a Gutin-hegység alatt helyezkedik el, 400-500 méter tengerszint feletti magasságon.

Az egykori őstölgyes maradékaiként fennmaradt erdő területe a mezőgazdaság következtében az idők során számottevően lecsökkent. A terület 1964-ben lett magrezervátum, 1977-ben pedig védetté nyilvánították, ezzel a Román

Akadémia fennhatósága alá került. A kocsányos, kocsánytalan tölgy és vörösfenyő főfajokból álló erdőtömb összetétele erdőrészenként változik. Az üzemi adatok szerint 68 centiméteres átlagátmérő és 31 méteres átlagmagasság jellemző az állományra, a fák kora 25-125 év között változik, de vannak 200 évesnél idősebb faegyedek is.

Az erdő természetes újulatként jött létre, mára fokozottan védett terület, és a gazdálkodás is ennek megfelelően alakul benne, turistautak nem találhatók a területen. Az ismertető után sétáltunk a gyönyörű erdőben és megcsor-

Az emlékmű az erdészet udvarán

dáltuk a több évszázados tölgyóriásokat, majd az egykori kisvasút nyomvonalán megérkeztünk az Öreg-tóhoz, amelynek erősen sós vize az évszak eltelére viszonylag meleg volt. Ezek után indultunk szállásunkra, ahol a vacsorát baráti beszélgetés követte.

Másnap reggel Felső-Visóra mentünk, ahol a kocsikat a kisvasút állomásán hagytuk és a Vasér-patak völgyében vinnával Fainára utaztunk. Utunk első része magánerdőkön keresztül vezetett, majd egy szépen faragott máramarosi kapu jellette az állami erdő határát. Kísérőnk Péter volt, a helyi erdészet kollégája, aki útközben sok érdekességet mesélt. A vasút 1933-ban épült meg, majd 1944-ben károsodott a vonal, amit később helyreállítottak. Különlegességként 1890-ben Diósgyőrben gyártott síneket is felfedeztünk az egyik megállóknál. Ez az ország legrégebbi, még működő, és faanyagszállításra használt erdei vasútja. Az eredeti rendeltetését mi is megtapasztalhattuk, több fát szállító szerelvényt láttunk, amely szállításként mintegy 350 m³ rönköket mozgatott lefelé a völgyben. A fát szállító vasúton a fékezést emberek végezték.

Az erdész elmondása szerint naponként két szerelvényel szállítanak ki fát. A bükkösben végvágás áprilistól szeptemberig nem végezhető, de gyérítés, és a fenyvesekben bármilyen használat egész évben engedélyezett. A területen az évi csapadékmennyiség kb. 1800 mm körüli, amely a bükknek és a lucfenyőnek is kedvez.

Az út felénél megálltunk, egy szépen kiépített, padokkal, asztalokkal felszerelt pihenőnél elköltöttük ebédünket, és egy vasúttörténeti kiállítást is megnézhattunk.

Még egy múltban használt műtárgyat is láttunk, egy duzzasztót a Vasér-patakban. Hajdanán a duzzasztott szakaszon vízre bocsátott faanyagot az átbukó, nagy sebességű vízzel egészen Visóig szállították. A térségben egykor tutajoztak is, a faanyagot és nem mellesleg a sót egészen Szegedig szállították a Tiszán. A sínek mellett sétálva több helyen, különösen a hidak környezetében, rönkökből kialakított partbiztosítást figyelhettünk meg a partmederben.

Fainán az erdészet felújított épületében kaptunk szállást. Régen egészen kis falu volt, mára csak néhány erdészeti lakásra és vendégházra korlátozódott az épített környezet.

A finom vacsora után felsétáltunk a közelben álló római katolikus kápolnához, amelyet Árpád házi Szent Erzsébetnek szenteltek. A templom mögött egy I. világháborús emlékművet emeltek az itteni harcokban elesett négy nemzeti katonára tiszteletére. 1923-1943-ig egy kastély állt a kápolna mögött, ma csemetekert található a helyén.

Harmadik nap reggel megnéztük a közeli erdészeti csemetekerteket, luc- és duglászfenyőket nevelnek bennük, az asszonyok éppen kapálták a kisméretű, állomány közötti parcellákat.

A vasúttal visszautaztunk Visóba, ahol kocsiba szálltunk és immár Béres Istvánnal kiegészülve Rónaszék felé vettük az irányt. Útközben megálltunk a Rónai Erdészet 4-es termelési egységében kialakított 82 hektáros magrezervátumban. A 110 éves állomány 500 méter tengerszint feletti magasságon található, 60%-ban kocsánytalan tölgy alkotja, emellett bükk és gyertyán van jelen. A fentebbi régiókban a tölgy-bükk arány megfordul. Sétáltunk a 29 méter magas, hosszú ágtszta törzsszel rendelkező faegyedek között. A helyi kollégák el-

Béres István bemutatja a magrezervátumot

mondták, hogy jövőbeni erdőművelési feladatuk a gyertyán visszaszorítása és a bükk gyérítése. A területen a bükk természetes újl, azonban a 90 évesnél idősebb egyedek faanyaga nagymértékben álgesztesedik. A tölgy felújulását mesterségesen segítik.

Következő állomásunk a rónaszéki vörösfenyő rezervátumba vezetett, ahol a 150-180 éves fák elérik a 47 méteres magasságot. Egészen felemelő érzés volt a faóriások között megtapasztalni az erdő sajátos légkörét. Az egykor ültetett állomány eredetileg Kárpátaljáról, Técsőről származó csemetékből létesült. A védett területen felkerestük a „korelnököt”, a 320 évesnél idősebbre becsült, több mint másfél méter mellmagassági átmérőjű kocsányos tölgyet, és sorra fényképeztünk mellette. Feltöltödvé a rendkívüli erdők nyújtotta élményektől, már sötétben indultunk vissza Rónaszékre, majd a szállásra.

Az utolsó előtti nap reggel a Horgospataki Erdészet területére vezetett utunk. *Muzac Florin* erdőmérnök bemutatta az erdészetet és mesélt a környező erdőkről. Az erdészet mintegy 12 400 hektár erdőterületet gondoz, ezen belül az állami területek aránya 95%. Elmondása szerint itt található Európa legjobb minőségű jegenyefenyője, méltán híres róla ez a vidék. A másik különlegesség az UNESCO nyilvántartásába javasolt kvázi őserdő, amely egy összefüggő, 1440 hektáros védett erdőtömbben található. A vulkáni, metamorf kőzeten kialakult erdő legnagyobb részét bükk alkotja, némi fenyő eleggyel. Ezek után egy erdei úton vágunk neki a terepnek. Útközben megállunk egy borvízforrásnál és megköstöltük az ásványi anyagokban gazdag vizet.

Az „őserdőhöz” érve a hat éve készült tanösvény mentén haladtunk, amely egy 60 hektáros erdőtümböt tár fel. A rendelkezésre álló időre való tekintettel a tanös-

vény első négy állomását jártuk végig, ám így is teljes képet kaptunk az erdő céljáról, jelentőségéről, az általa képviselt értékekről. Az erdő nem őserdő a szó szoros értelmében, csak nagyon idős, több száz éves faegyedekből áll. A két évvel ezelőtti védetté nyilvánításáig ugyan némi

erdészeti beavatkozás történt, de a természetes folyamatokat semmi nem akadályozta. Az UNESCO területté való besorolás – eredményessége esetén Románia első ilyen besorolású területe lenne – feltétele többek között, hogy az erdő csak természetes módon újulhat meg, nem tartalmazhat idegenhonos, telepített fajokat, ugyanakkor legyenek benne haldokló példányok, minden korosztály képviselve legyen, legalább öt, vagy több szintből álljon, fellelhetőek legyenek benne a holtfa különböző formái.

A csapat az „őserdőben”

Ez utóbbi kritériummal összefüggésben kísérőnk kiemelte, hogy a holtfa a helyi körülmények között különösen fontos az erdő természetes megújulása szempontjából. Az évi 1400 mm körüli csapadék, és a telente kialakuló vastag hóréteg ugyanis megnehezíti a kellő újulat kialakulását, ezért döntő jelentőségű az elbomló faanyagból keletkező táptalaj első sorban a jegenyefenyő megújulásában. A különböző bomlási stádiumban lévő álló és fekvő holtfa emellett az emlősök, ma-

darak, rovarok és gombák számára is nélkülözhetetlen, hozzájárulva a biodiverzitás fokozásához, az erdő természetes ellenálló képességének kialakulásához. Jellemző az erdő szerkezetére, hogy az alsó lombkoronaszintben egy kidőlt, 15 centiméter átmérőjű fát 100 évesnek határoztak meg. A tanösvény harmadik állomásán pedig egy kidőlt, másfél méteres átmérőjű jegenyefenyőt láthattunk, amely a mérések szerint csaknem 30 m³ bruttó fa mennyiséget tartalmaz.

A negyedik állomáson a 2012-ben kijelölt egyhektáros mintaterületet nézhetjük meg, amely hűen mutatja a nem mindennapi jellemzőket. A kutatások során a 6 centiméter feletti állományt felvették, és az országos átlag 256 m³/ha élőfakészlet helyett itt elképesztően nagy értéket, 1207 m³/ha élőfakészletet találtak, emellett 150 m³ holtfát.

Az „őserdőben” tett séta után Máramaroszigeten meglátogattuk a Börtönmúzeumot. 1897-ben épült köztörvényes börtönként, majd 1948-tól politikai börtönként működött. Rengeteg értelmiségit, diákot, politikust, katonatisztet, görög és római katolikus papot börtönöztek be és sokan közülük nem kerültek ki élve. A

fogvatartottaknak állít emléket a három szinten, az egykori cellákban berendezett kiállítás, rengeteg korabeli újsággal, fényképpel, visszaemlékezéssel.

Utolsó nap reggel elbúcsúztunk vendéglátóinktól, *Dobó István* szakosztályelnök megköszönte Béres István erdészeti vezetőnek a kiváló szakmai programot és a baráti fogadtatást, majd kölcsönös jókívánságok után hazaindultunk.

Miklós Tamás
szakosztálytitkár